

Lag om förstörande av vissa hälsofarliga missbrukssubstanser;

utfärdad den 10 februari 2011.

Enligt riksdagens beslut¹ föreskrivs följande.

Lagens syfte och tillämpningsområde

1 § Denna lag syftar till att förebygga att människor missbrukar vissa hälsofarliga substanser.

2 § Denna lag gäller för substanser som

1. har förklarats som narkotika enligt förordningen (1992:1554) om kontroll av narkotika eller som hälsofarlig vara enligt förordningen (1999:58) om förbud mot vissa hälsofarliga varor enligt en förordning som har beslutats men ännu inte trätt i kraft,

2. har förklarats som narkotika enligt en internationell överenskommelse som Sverige har tillträtt men där förklaringen ännu inte har trätt i kraft här i landet, eller

3. kan antas komma att av regeringen förklaras som narkotika eller som hälsofarlig vara enligt någon av de i punkt 1 angivna förordningarna.

Förutsättningar för förstörande

3 § Om en substans som avses i 2 § på grund av omständigheter i det enskilda fallet kan antas vara avsedd att användas i syfte att uppnå berusning eller annan påverkan och då kan komma att förorsaka skada eller dödsfall, får beslut fattas om att substansen ska förstöras.

Vem som beslutar om förstörande

4 § Beslut om förstörande fattas av en åklagare.

Om ärendet är av enkel beskaffenhet får beslut om förstörande även fattas av en sådan befattningshavare hos Tullverket som anges i 32 § lagen (2000:1225) om straff för smuggling. Vad som i denna lag föreskrivs om åklagare gäller även en sådan befattningshavare, om inte annat anges.

¹ Prop. 2010/11:4, bet. 2010/11:SoU5, rskr. 2010/11:158.

Omhändertagande av en substans i avvaktan på beslut om förstörande

5 § Om en polisman eller tulltjänsteman påträffar en substans och det skäliga kan antas att ett beslut om förstörande av substansen kan komma att meddelas enligt denna lag, får han eller hon besluta att omhänderta substansen i avvaktan på åklagarens beslut.

Bestämmelserna i 16–25 och 27–30 §§ förvaltningslagen (1986:223) tillämpas inte på förfarandet hos Tullverket i frågor som gäller omhändertagande i avvaktan på beslut om förstörande eller på förfarandet hos polisen.

6 § Vid ett omhändertagande av en substans enligt 5 § får polismannen eller tulltjänstemannen hålla förhör med den som innehar substansen, annan som är närvarande när substansen påträffas, samt den som äger eller är avsändare eller mottagare av substansen, i syfte att utreda om det finns förutsättningar för ett omhändertagande.

Vid ett sådant förhör tillämpas följande bestämmelser i 23 kap. rättegångsbalken:

- 4 § om objektivitet,
- 10 § om vem som får närvara vid förhör, och
- 12 § om förbud mot otillbörliga åtgärder under förhör.

Vid tillämpningen av 23 kap. 4 § rättegångsbalken ska bestämmelserna om den som är misstänkt i stället avse den från vilken substansen kan komma att omhändertas.

7 § När en polismyndighet, Tullverket eller en åklagare häver ett beslag av en sådan substans som avses i 2 § får den som häver beslaget besluta att omhänderta substansen, om förutsättningarna enligt 5 § är uppfyllda. En åklagare får även besluta att omhänderta en substans i de fall där rätten häver ett beslag.

8 § Ett beslut i fråga om omhändertagande gäller omedelbart. En omhändertagen substans ska tas i förvar.

9 § Protokoll ska föras över omhändertagandet. Av protokollet, som ska upprättas omedelbart, ska det framgå

1. vad som har omhändertagits,
2. vem som har fattat beslutet om omhändertagande,
3. grunden för beslutet,
4. vem eller vilka som omhändertagandet berör,
5. vem eller vilka som varit närvarande vid omhändertagandet,
6. tidpunkten för omhändertagandet, samt
7. övriga omständigheter vid omhändertagandet.

Protokollet ska överlämnas till den eller dem som berörs av beslutet, tillsammans med en upplysning om rätten till domstolsprövning i de fall där åklagaren beslutar om eller fastställer ett omhändertagande och vad som gäller i fråga om omprövning och överklagande.

Prövning av beslut om omhändertagande

10 § Ett beslut om omhändertagande, som har fattats av någon annan än en åklagare, ska skyndsamt anmälas till åklagaren, som omedelbart ska pröva om omhändertagandet ska bestå.

Åklagarens beslut ska vara skriftligt och, om omhändertagandet fastställs, innehålla de skäl som beslutet grundas på.

Den som berörs av beslutet ska underrättas dels om beslutet och om möjligheten att begära omprövning enligt 17 §, dels om hur beslutet kan överklagas enligt 19 §. Protokollet över omhändertagandet ska fogas till beslutet. Åklagaren bestämmer hur underrättelsen ska ske.

Beslut i fråga om förstörande av en omhändertagen substans

11 § Åklagaren får besluta om förstörande av en substans, om förutsättningarna enligt 3 § är uppfyllda och åklagaren har

1. beslutat om ett omhändertagande enligt 7 §, eller
2. fastställt ett omhändertagande enligt 10 §.

Har, sedan ett förfarande enligt denna lag inletts, en författning trätt i kraft genom vilken substansen förklarats som narkotika eller hälsofarlig vara, hindrar detta inte att åklagaren beslutar om förstörande.

Ett beslut om förstörande får fattas även om ägaren till substansen är okänd.

12 § Beslut i fråga om förstörande ska fattas så snart det kan ske.

Ett beslut i fråga om förstörande ska vara skriftligt och ange

1. om substansen ska förstöras eller inte,
2. från vem substansen omhändertagits och annan som berörs av beslutet,
3. vilka skäl beslutet grundas på, och
4. möjligheten att begära omprövning enligt 17 § samt hur beslutet kan överklagas enligt 19 §.

13 § Statens folkhälsoinstitut och Läkemedelsverket ska yttra sig inom viss tid i frågan om substansen är av sådant slag som anges i 2 §, om åklagaren begär det.

14 § Åklagare inom åklagarväsendet får anlita biträde av en polismyndighet eller Tullverket vid utredning av frågor om förstörande enligt denna lag.

Vid ett förhör tillämpas följande bestämmelser i 23 kap. rättegångsbalken:

- 4 § om objektivitet,
- 6 § om rätt att hålla förhör,
- 10 § om vem som får närvara vid förhör, och
- 12 § om förbud mot otillbörliga åtgärder under förhör.

Vid tillämpningen av 23 kap. 4 § rättegångsbalken ska bestämmelserna om den som är misstänkt i stället avse den från vilken substansen har omhändertagits.

15 § Den som berörs av ett beslut om förstörande ska delges beslutet.

16 § Om ett försök till delgivning enligt 15 § har misslyckats, eller ett delgivningsförsök bedöms som utsiktslöst, och värdet av substansen kan antas vara mindre än en tiondel av det prisbasbelopp enligt 2 kap. 6 och 7 §§ socialförsäkringsbalken som gällde när åklagarens beslut meddelades, får delgivning ske genom att beslutet anslås hos åklagaren.

Har det inte kunnat utredas vem som är ägare till den substans som beslutet om förstörande avser, ska åklagaren anslå beslutet hos myndigheten med uppgift om under vilka omständigheter substansen har anträffats. Åklagaren ska ange en viss tid, som inte får understiga en månad, under vilken den som vill göra anspråk på substansen ska ge sig till kända. Om det inte framställs något sådant anspråk, vinner beslutet laga kraft.

Omprövning

17 § Åklagaren ska, på eget initiativ eller efter begäran av den som berörs av beslutet, häva eller ändra ett beslut om omhändertagande eller förstörande om det på grund av ändrade förhållanden finns skäl för det eller om beslutet är uppenbart oriktigt. Detta gäller dock inte om frågan är föremål för domstolsprövning eller har avgjorts av domstol.

Förvaltningslagens tillämplighet

18 § Vid åklagarens handläggning enligt denna lag tillämpas följande bestämmelser i förvaltningslagen (1986:223):

- 4 och 5 §§ om myndigheternas serviceskyldighet,
- 6 § om samverkan mellan myndigheter,
- 7 § om allmänna krav på handläggningen av ärenden,
- 8 § om tolk,
- 9 § om ombud och biträde,
- 10 § om inkommande handlingar,
- 11 och 12 §§ om jäv,
- 15 § om anteckning av uppgifter,
- 16 § om parter rätt att få del av uppgifter,
- 20 § första stycket andra meningen 1 och 4 och andra stycket om att beslutsskäl får utelämnas,
- 24 § om rättidsprövning av överklagande,
- 26 § om rättelse av skrivfel och liknande, och
- 30 § om överklagande av avvisningsbeslut.

Vid handläggning av en fråga om förstörande tillämpas även följande bestämmelser i förvaltningslagen:

- 13 § första stycket om remiss,
- 14 § om muntlig handläggning, och
- 17 § om parter rätt att få del av uppgifter innan ett ärende avgörs.

I fråga om allmän åklagare ska dock bestämmelsen om jäv i 7 kap. 6 § rättegångsbalken tillämpas.

Överklagande

19 § Åklagarens beslut om omhändertagande eller förstörande får överklagas hos tingsrätt av en enskild som berörs av beslutet. Ett överklagande ska vara skriftligt och ges in till åklagaren. Överklagandet ska ha kommit in till åklagaren inom tre veckor från den dag då klaganden fick del av beslutet. Beslut om omhändertagande får dock överklagas utan begränsning till viss tid.

Om åklagaren inte avvisar överklagandet enligt 24 § förvaltningslagen (1986:223), ska han eller hon tillsammans med eget yttrande överlämna överklagandet och övriga handlingar i ärendet till tingsrätten.

20 § Behörig tingsrätt är den domstol inom vars domkrets det överklagade beslutet har fattats.

21 § Vid domstolens handläggning tillämpas lagen (1996:242) om domstolsärenden. Åklagare är motpart till den enskilde sedan handlingarna i ärendet har överlämnats till domstol.

Övriga bestämmelser

22 § När Statens folkhälsoinstitut eller Läkemedelsverket ska yttra sig enligt 13 §, ska myndigheten så snart det kan ske ta ställning till om det finns skäl att hos regeringen ansöka om att substansen förklaras som narkotika eller hälsofarlig vara.

23 § Om Statens folkhälsoinstitut eller Läkemedelsverket har yttrat sig enligt 13 §, ska myndigheten skyndsamt underrätta åklagaren om ändrade förhållanden som kan påverka ett beslut enligt denna lag.

Har åklagaren underrättats enligt första stycket och är ärendet föremål för domstolsprövning, ska åklagaren skyndsamt överlämna en kopia av underrättelsen till domstolen.

24 § En omhändertagen substans ska återlämnas till den från vilken den har omhändertagits om

1. åklagaren eller rätten beslutar att ett omhändertagande inte ska bestå, eller

2. åklagaren eller rätten beslutar att substansen inte ska förstöras.

När något ska återlämnas enligt första stycket ska den från vilken substansen har omhändertagits så snart som möjligt underrättas om att substansen får hämtas och att den, om den inte hämtas inom viss tid som inte får understiga en månad, kommer att förstöras. Om det är känt att någon annan också berörs av beslutet ska även han eller hon underrättas om att omhändertagandet har upphört och till vem substansen kommer att utlämnas.

Underrättelse om att substansen får avhämtas ska delges berörd person. Egendomen ska finnas tillgänglig för avhämtning hos den förvarande myndigheten under minst den tid som angetts i underrättelse enligt andra stycket.

25 § Den myndighet som förvarar en omhändertagen substans ska ordna så att substansen förstörs när ett beslut om förstörande har vunnit laga kraft.

SFS 2011:111

Myndigheten får även förstöra en substans om

1. den från vilken substansen har omhändertagits begär det,
2. den till vilken substansen ska återlämnas inte hämtar den inom angiven tid, eller
3. värden av substansen är förenad med särskilt höga kostnader eller betydande risker.

26 § Den som orsakas sakskada till följd av att en substans har förstörts har rätt till ersättning

1. om åklagaren eller rätten efter förstörandet finner att det saknas grund för förstörande, eller

2. om substansen har förstörts med stöd av 2 § första stycket 3 och den därefter inte förklaras som narkotika eller hälsofarlig vara.

Rätt till ersättning föreligger dock inte om substansen har förstörts med stöd av 25 § andra stycket 1 eller 2.

1. Denna lag träder i kraft den 1 april 2011.

2. Lagen tillämpas endast på substanser som omhändertas med stöd av 5 eller 7 §§ efter ikraftträdandet.

På regeringens vägnar

FREDRIK REINFELDT

MARIA LARSSON
(Socialdepartementet)